

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ХВОРОБИ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

для здобувачів вищої освіти 1 курсу денної форми здобуття освіти (1.6 р.н.)
освітньої програми «Лабораторна діагностика»

(назва освітньої програми)

спеціальності «224 «Технології медичної діагностики та лікування»»

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань «22 Охорона здоров'я»

(шифр, назва галузі знань)

для другого (магістерського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

ВИКЛАДАЧІ

КАРАБУТ
Лариса
Василівна

karabutlara@gmail.com

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра клінічної лабораторної діагностики.

2. Адреса: м. Харків, вул. Куликівська, 12, 2-й поверх, т. 057-706-47-87.

3. Веб-сайт: <http://labdiag.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладачів:

Карabut Лаисра Василівна

Кандидат медичних наук, доцент кафедри клінічної лабораторної діагностики Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 21 рік, досвід науково-педагогічної діяльності – 21 рік. Читає курси: «Хвороби цивілізації», «Дерматологія, венерологія з оцінкою результатів досліджень», «Лабораторна діагностика паразитарних інвазій», «Хірургія з оцінкою результатів досліджень», «Загальна хірургія», «Неврологія з оцінкою результатів досліджень», «Психіатрія та наркологія з оцінкою результатів досліджень», «Клінічна лабораторна діагностика». Наукові інтереси: дерматологія, неврологія, фармакологія, клінічна лабораторна діагностика.

5. Консультації відбуваються на кафедрі клінічної лабораторної діагностики згідно з графіком консультацій, розташованому на сайті кафедри.

6. Анотація освітньої компоненти: освітня компонента «Хвороби цивілізації» є вибірковою дисципліною для другого (магістерського) рівня зі спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування, освітня програма «Лабораторна діагностика». Підсумковий контроль – семестровий залік.

7. Мета викладання освітньої компоненти: метою викладання освітньої компоненти «Хвороби цивілізації» є надання системних знань про етіологію, патогенез, клінічну картину, методи лабораторної діагностики та профілактики сучасних захворювань, що виникли разом із

цивілізаційними складовими сучасності, комплексна підготовка здобувачів вищої освіти, надання певного обсягу знань та практичних навичок необхідних для подальшої плідної праці лікаря-лаборанта.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- **ЗК 4.** Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- **ЗК 5.** Здатність вчитись і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК 8.** Здатність працювати автономно.
- **ЗК 9.** Здатність працювати в команді.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- **ФК 3.** Здатність використовувати професійні знання та практичні уміння в проведенні лабораторних досліджень при різних захворюваннях відповідно до клінічних протоколів.
- **ФК 4.** Здатність інтерпретувати результати лабораторних досліджень в комплексі всіх показників з діагностичною, лікувальною та прогностичною метою.
- **ФК 10.** Здатність оцінювати вплив ліків на результати лабораторних досліджень.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

- **ПРН 1.** Застосовувати професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі академічного або професійного спрямування.
- **ПРН 2.** Знаходити рішення у професійній діяльності, мати достатню компетентність в методах самостійних досліджень, бути здатним інтерпретувати їх результати.
- **ПРН 3.** Володіти та застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань.
- **ПРН 5.** Аргументувати висновки та виявляти зв'язки між сучасними концепціями в організації процесу управління на кожному етапі професійної діяльності.
- **ПРН 8.** Надавати консультативну допомогу пов'язану з професійною діяльністю. Виконувати вимоги посадових інструкції, самоудосконалюватись.
- **ПРН 12.** Застосовувати методи діагностики для вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, трактувати отриману інформацію, демонструючи доказове прийняття рішень.
- **ПРН 15.** Координувати, модифікувати і комбінувати різні методи дослідження з метою виконання типових і нетипових професійних завдань.
- **ПРН 16.** Виконувати точно та якісно лабораторні дослідження, удосконалювати методики їх проведення, забезпечувати якість клінічних лабораторних досліджень, достовірність і єдність результатів та навчати інших.

10. Статус освітньої компоненти: вибіркова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Хвороби цивілізації» базується на вивченні студентами нормальної та патологічної анатомії, нормальної та патологічної фізіології, медичної біології, гістології, клінічної лабораторної діагностики та інтегрується з цими дисциплінами.

12. Обсяг освітньої компоненти: 4 кредити ЕКТС (120 годин): 40 годин аудиторних занять, з них – 8 годин лекцій, 32 годин – практичних занять; 80 години самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: матеріал освітньої компоненти викладається у формі лекційних та практичних занять.

Зміст освітньої компоненти:***Змістовий модуль 1. Хвороби цивілізації. Вплив факторів на організм людини.*****Тема 1. Хвороби цивілізації. Метаболічні порушення та їх прояви. Цукровий діабет як хвороба сучасних цивілізацій.**

Поняття про хвороби цивілізації, визначення поняття, механізми розвитку. Вміння аналізувати, робити висновки щодо причин і механізмів функціональних, метаболічних, структурних порушень клітин, органів та систем організму при захворюваннях сучасності. Фактори ризику хвороб цивілізації. Науково-технічний прогрес і антропогенний вплив на середовище – основа розвитку хвороб цивілізації. Комплексний патогенний вплив факторів зовнішнього середовища на організм людини у сучасній популяції. Сучасні уявлення про розвиток хвороб цивілізації. Гіпокінезія та гіподинамія; переїдання, надлишкова маса тіла; постійне психоемоційне напруження, неправильний відпочинок; зловживання алкоголем і тютюнопаління – важливих факторів ризику розвитку хвороб цивілізації.

Метаболічні порушення та їх прояви. Гіпокінезія та гіподинамія; переїдання й пов'язана із цим надлишкова маса тіла; постійне психоемоційне напруження, неправильний відпочинок; зловживання алкоголем і тютюнопаління – основні чинники, що призводять до метаболічних порушень. Аліментарне ожиріння і метаболічний синдром. Клінічні симптоми та наслідки при метаболічному синдромі. Дисліпідемія як прояв метаболічного синдрому, її лабораторні характеристики.

Цукровий діабет як хвороба сучасних цивілізацій. Порушення режиму харчування та харчової поведінки. Порушення обміну речовин. Цукрова «залежність» сучасного цивілізованого світу. Епідеміологічні особливості цукрового діабету в світі та в Україні. Типи діабету. Етіологія та патогенез захворювання. Клінічна та лабораторна характеристика змін. Профілактичні заходи.

Тема 2. Серцево-судинні захворювання як основна причина захворюваності та смертності населення. Гіпертонічна хвороба.

Серцево-судинні захворювання – найбільш часта причиною смерті у світі. Класифікація захворювань. Фактори ризику: генетичні чинники, вік, стать, харчування. Епідеміологія в світі та в Україні.

Гіпертонічна хвороба, етіологія та патогенез. Клінічна та лабораторна характеристика змін. Профілактичні заходи, як основа профілактики ускладнень. Медикаментозний контроль та зміна способу життя при гіпертонічній хворобі – необхідна риса сучасності та захід профілактики хвороби. Особливості перебігу гіпертонічної хвороби у осіб похилого віку.

Тема 3. Ішемічної хвороби серця (ІХС). Інфаркт міокарда. Фактори впливу. Актуальність, діагностика, профілактика.

Фактори ризику ІХС: генетичні чинники, вік, стать, інтоксикації. Актуальність захворювання в світі та в Україні. Етіологія та патогенез. Клінічна класифікація ІХС. Клінічна та лабораторна характеристика змін. Причини раптової коронарної смерті, інфаркту міокарда, інсульту та зв'язок їх з атеросклерозом. Препарати для зниження рівня холестерину крові. Профілактичні заходи

Інфаркт міокарда. Етіологія та патогенез. Актуальність захворювання в світі та в Україні. Клінічна та функціональна діагностика, лабораторна характеристика змін. Профілактичні заходи.

Змістовий модуль 2. Взаємозв'язок людини та факторів оточуючого середовища.**Тема 4. Основи раціонального харчування. Дієтичне харчування.**

Сутність раціонального та здорового харчування, визначення поняття. Продукти харчування, їх ролі для організму людини. Принципи складання харчового раціону, культура харчування. Фізіологічні основи харчування. Білки, жири, вуглеводи, мікроелементи, вітаміни – основа раціонального харчування. Дієти та дієтичне харчування.

Тема 5. Еколого-технологічні складові хвороб цивілізації. Алергізація та алергічні захворювання

Вплив екологічних та техногенних чинників на організм людини. Питання алергізації різних груп населення, статистичні показники за останні роки.

Тема 6. Травматизм як складова хвороб цивілізації. Вплив травматичних чинників на організм людини.

Поняття травматизму, його види у сучасному житті. Класифікація травм. Фізична, моральна, психічна, вогнепальна та колективна травма. Колективна травма, як сучасний аспекти травматизації суспільства. Вплив війни на суспільство.

Тема 7. Отруєння як складова хвороб цивілізації. Ятрогенні впливи медикаментозної терапії.

Отруєння, як порушення функцій чи ушкодження органів внаслідок дії отрут чи токсинів. Класифікація отруєнь за джерелом надходження токсинів (екзогенні, ендогенні, ендогенний інтоксикаційний синдром), ендотоксикози та за походженням (побутові, професійні, лікарські, умисні). Шляхи потрапляння токсичних речовин до організму людини. Види отруєнь. Вплив алкоголю, паління, наркотиків та лікарських речовин на організм людини.

Ятрогенні захворювання, визначення поняття. Класифікація ятрогенії. Види ятрогеній та їх характерні особливості, лікування та прогноз.

Семестровий контроль модуля «Хвороби цивілізації».**14. Види та форми контролю:*****Види та форми контролю:***

Поточний контроль: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач.

Контроль змістових модулів: перераховуються види контролю (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо)

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістових модулів: Для допуску до контролю змістового модуля 1 необхідна наявність мінімальної кількості балів за заняття змістового модулю 1, для допуску до контролю змістового модулю 2 необхідна наявність мінімальної кількості балів за теми (заняття) та контроль змістового модулю 1 та за заняття змістового модулю 2.

Умови допуску до семестрового контролю: Поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:***Система оцінювання з освітньої компоненти:***

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль - для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1: Основи репродуктивної медицини, її технології та методи діагностики. - оцінювання тем (1-4) (робота на заняттях): робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач); - контроль змістового модуля 1 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	50 (50 %)
Змістовий модуль 2: Репродуктивні технології, генетична діагностика ембріонів та профілактика порушень репродуктивного здоров'я - оцінювання тем (5-8) (робота на заняттях): робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач); - контроль змістового модуля 2 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач)	50 (50 %)
Семестровий контроль з модуля 1	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	X	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля

16. Політики освітньої компоненти:

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення дисципліни:

Обов'язкова література	1. Патологічна анатомія [Електронний ресурс] : підручник [для здобувачів вищої освіти ф-ту мед.-фармацевт. технологій зі спец. 224 "Технології медичної діагностики та лікування"] / Волковой В. а. [та ін.]. – Харків : НФаУ: Золоті сторінки, 2013. – 400 с.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	1. Атаман О. В. Патофізіологія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. У 2-х т. Т. 2 : Патофізіологія органів і систем / О. В. Атаман. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова книга, 2016. - 448 с. 2. Лаповець Л. Є. [та ін.]. Клінічна лабораторна діагностика: підручник для студ. і лікарів-інтернів мед. ЗВО, фахівців лаборатор. діагностики і клініцистів різних спец. К. : Медицина, 2019. 3. Луцик Б. Д. [та ін.] Клінічна лабораторна діагностика : навч. посіб. для студ. та лікарів-інтернів мед. ВНЗ. К. : Медицина, 2018. 4. Атаман О. В. Патологічна фізіологія в запитаннях і відповідях : навчальний посібник / О. В. Атаман. - 5-те вид. - Вінниця : Нова книга, 2017. - 512 с. 5. Патофізіологія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / Ю. В. Биць, Г. М. Бутенко [та ін.] ; за ред.: М. Н. Зайка, Ю. В. Биця, М. В. Криштала. - 6-е вид., перероб. і допов. - Київ : Медицина, 2017. - 737 с.
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	1. http://www.library@nuph.edu.ua – бібліотека Харківського національного фармацевтичного університету. 2. http://www.kh.med.bibc@ukr.net – Харківська державна медична бібліотека. 3. https://korolenko.kharkov.com – Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. 4. www.emed.org.ua – медична література. 5. http://profmed.at.ua/index/gigienichni_vimogi_do_ustatkuvannja_ditjachikh_ustanov/0-199 – профілактична медицина. 6. Сайт кафедри Клінічної лабораторної діагностики
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=1452

18. Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: Комп'ютер персональний комплектації 1VT Computers Intel Pentium G4400 (2016), Комп'ютери персональні Системний блок VT Computers ЦПУ INTEL Pentium G4400 (2016), Набір сервісів для організації онлайн та дистанційного навчання: Google Workspace for Education Standard, тип ліцензії – free license for education, безстрокова; Програма для організації відеоконференцій ZOOM, тип ліцензії - free license for education на 1 рік з можливістю продовження; Модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище Moodle 3.9.8 тип ліцензії - Open Source; MS Windows 10 Professional, MS Office Standard 2016 – 5 шт, Проектор EPSON EB-E350 (2019); Проектор BENQ MS506 (2017), Мікроскоп "Мікмед"(вар.1)з освітленням (2004), Мікроскоп PB-2610 монокулярний модель PB 2610, (2005) – 5 шт; Мікроскоп P-11 (2001) – 11 шт.